

M.R.S. (Sem.-II) Examination

ID : 03

Conservation & Management of Natral Resources

April 2019

[Max. Marks : 70]

Time : 2-30 Hours]

- સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(૨) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

- ૧ (અ) પર્યાવરણની વૈશ્વિક સમસ્યાઓ જણાવી તેના કારણો અને અટકાવવાના ઉપાયો જણાવો. ૧૪
અથવા
- ૧ (અ) પર્યાવરણના નિર્જીવ-સજીવ ઘટકોની વિસ્તૃત સમજ આપો.
(બ) ટૂંકમાં જવાબ લખો (ગમે તે ચાર) ૦૪
(૧) કુદરતી સંસાધન એટલે શું?
(૨) નિવસનતંત્રના પ્રકારો જણાવો.
(૩) પર્યાવરણના સિદ્ધાંતો કયા કયા છે તે જણાવો.
(૪) ઈકોફેન્ડલી અભિગમ એટલે શું?
(૫) સુનામીનો અર્થ જણાવો.
(૬) સૂર્યા ઉર્જા એટલે શું?
- ૨ (અ) કુદરતી સંપત્તિના ઘટકોના સંરક્ષણના વ્યવસ્થાપકનું મહત્વ વિગતે જણાવો. ૧૪
અથવા
- ૨ (અ) કુદરતી સંપત્તિની પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિ વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. ૧૪
(બ) ટૂંકમાં જવાબ લખો (ગમે તે ચાર) ૦૪
(૧) પરંપરાગત ઉર્જાના ચાર ઉદાહરણ જણાવો.
(૨) પ્રદુષણના પ્રકારો જણાવો.
(૩) આહાર શ્રેણીનો અર્થ આપો.
(૪) ગ્લોબલ વોર્મિંગ એટલે શું?
(૫) નિવસનતંત્ર એટલે શું?
(૬) એસિડ રેઈન એટલે શું?

0103N005-2

૩ (અ) ઉર્જા એટલે શું? તેનું મહત્વ જણાવી પરંપરાગત અને બિનપરંપરાગત ઉર્જાના લાભાલાભ જણાવો. ૧૪

અથવા

૩ (અ) કુદરતી સંપત્તિની જાળવણી અને વિકાસ અર્થે તમારા પ્રાદેશિક, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય લેવલે મંતવ્ય રજૂ કરો.

(બ) ટૂંકમાં જવાબ લખો (ગમે તે ત્રણ)

૦૩

(૧) કુદરતી સંપત્તિના જતન-સંવર્ધન શ્રેત્રે કામ કરતી ચાર સંસ્થાઓના નામ જણાવો.

(૨) જૈવિક વિવિધતાનો અર્થ આપો.

(૩) એપી સેન્ટર શબ્દ કઈ દુર્ઘટના સાથે સંકળાયેલ છે?

(૪) વાતાવરણના કયા સ્તરે ઓઝોન વાયુનો પટ્ટો આવેલ છે.

(૫) વિશ્વ પર્યાવરણ દિન ક્યારે મનાવવામાં આવે છે?

૪ (અ) પ્રદૂષણનો અર્થ આપી પાણીનું પ્રદૂષણ થવાનાં કારણો અસરો અને અટકાવવાના ઉપાયો જણાવો. ૧૪

અથવા

૪ (અ) પર્યાવરણ સંદર્ભે સ્થાનિક રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કાયદાઓની વિગતે ચર્ચા કરો.

(બ) ટૂંકમાં જવાબ લખો (ગમે તે ત્રણ)

૦૩

(૧) અવાજનું પ્રદૂષણ માપવાનો એકમ જણાવો.

(૨) કુદરતી સર્જિત આપત્તિઓના કોઈપણ ચાર નામ આપો.

(૩) પ્રદૂષણ એટલે શું?

(૪) વન્યજીવ સંરક્ષણ કાયદો ક્યારે ઘડવામાં આવેલ છે?

(૫) વાંસદા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન કયા પ્રાણીઓ માટે આરક્ષિત છે?

M.R.S. (Sem.-2) Examination

Core-3

Conceptual Studies in Social Sciences

Time : 2-30 Hours]

March 2019

[Max. Marks : 70

સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(૨) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

- ૧ (અ) ભારતીય ગ્રામીણ સમાજના સામાજિક માળખા વિશે વિગતે ચર્ચા કરો. ૧૪
- અથવા
- (અ) મૂડીવાદી અને સમાજવાદી અર્થતંત્રનો વિગતે ખ્યાલ આપો. ૧૪
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ ચારના જવાબ આપો. ૦૪
- (૧) સામાજિક પરિવર્તનની વ્યાખ્યા લખો.
- (૨) મિશ્ર અર્થતંત્રનો અર્થ સમજાવો.
- (૩) રાષ્ટ્રપતિની ચૂંટણીમાં મત આપવાનો અધિકાર કોને કોને હોય છે?
- (૪) આંતર સૂઝનો ખ્યાલ આપો.
- (૫) સંસ્કૃતિ શબ્દનો અર્થ સમજાવો.
- (૬) રાજ્યશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા લખો.
- ૨ (અ) રાજ્યશાસ્ત્રના અભ્યાસનો ઉદ્ભવ અને વિકાસનો વિગતે સમજ આપો. ૧૪
- અથવા
- (અ) માનવવિકાસ અને સામાજિકરણની પ્રક્રિયાના જુદા જુદા સોપાનોની સમજૂતી આપો. ૧૪
- (બ) કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ આપો. ૦૪
- (૧) સામાજિકરણ એટલે શું?
- (૨) ઉદારીકરણ શબ્દની સમજ આપો.
- (૩) સામાજિક જૂથની વ્યાખ્યા આપો.
- (૪) બંધારણ શબ્દની સમજ આપો.
- (૫) ગ્રામીણ સમાજ એટલે શું? સમજાવો.
- (૬) આર્થશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા લખો.
- ૩ (અ) ગાંધીજીના સામાજિક વિચારોની વિગતે ચર્ચા કરો. ૧૪
- અથવા
- (અ) સામાજિક પરિવર્તનની લાક્ષણિકતાઓ અને ઘટકો વિશે સમજાવો. ૧૪
- (બ) ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. ૦૩
- (૧) લોકશાહીનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
- (૨) સામાજિક ક્રાંતિ એટલે શું?
- (૩) ખાનગીકરણનો અર્થ સમજાવો?
- (૪) તાલુકા પ્રમુખની ચૂંટણી કેવી રીતે થાય છે?
- (૫) માનવ વિકાસ એટલે શું?
- ૪ (અ) માનવ વર્તણૂકના પ્રકારો વિશે વિગતે સમજાવો. ૧૪
- અથવા
- (અ) ગાંધીજીના શૈક્ષણિક અને ધાર્મિક વિચારો વિશે ચર્ચા કરો. ૧૪
- (બ) ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. ૦૩
- (૧) રાજ્ય સભાના સભ્યોની ચૂંટણી કેવી રીતે થાય છે ?
- (૨) મનોવિજ્ઞાનની વ્યાખ્યા લખો.
- (૩) સામાજિક સંસ્થાની વ્યાખ્યા લખો.
- (૪) કલ્યાણકારી અર્થતંત્ર એટલે શું?
- (૫) સામાજિક ચળવળ કોને કહેવાય?

M.R.S. (Sem.-2) Examination

Core-4

Rural Extension Services

March 2019

[Max. Marks : 70]

Time : 2-30 Hours]

સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(૨) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

- ૧ (અ) ગ્રામ્ય કક્ષાએ નિમાયેલ પદાધિકારી અને ચૂંટાયેલ પદાધિકારીઓની ફરજોને ભૂમિકા વિગતે લખો. ૧૪
- અથવા
- (અ) ગ્રામ વિકાસનાં કાર્યોમાં સહકારી મંડળીઓનો ફાળો અને સહકારી મંડળીઓને અસરકરતા કઈ રીતે બનાવી શકાય તે વિગતે લખો.
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ ચારની વ્યાખ્યા લખો. ૦૪
- (૧) સહભાગીતા (૪) ગૃહવિજ્ઞાન
(૨) આપત્તિ વ્યવસ્થાપન (૫) સ્વાશ્રયી જૂથ
(૩) પર્યાવરણ (૬) સુક્ષ્મ આયોજન
- ૨ (અ) ગ્રામ વિકાસમાં મહિલાઓની ભૂમિકા વર્ષાવી સ્ત્રીસશક્તિકરણની જરૂરિયાત અને તેના કાર્યક્રમોની વિગતે નોંધ લખો. ૧૪
- અથવા
- (અ) ગામડાના આર્થિક વિકાસમાં સ્વસહાય જૂથોની રચના, આવશ્યકતાને પ્રવૃત્તિઓની વિગતવાર માહિતી લખો.
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. ૦૪
- (૧) ગુજરાત પંચાયતમાં અધિનિયમ ક્યારે બન્યો અને ક્યારે અમલમાં આવ્યો?
(૨) સ્વૈચ્છિક સંસ્થા કોને કહેવાય?
(૩) લેબ ટુ લેન્ડ કાર્યક્રમ એટલે શું?
(૪) નિર્મળ ગ્રામ યોજનાના ઉદ્દેશ્ય જણાવો.
(૫) રાજ્ય સરકારની ખેતી વિષયક યોજનાઓના ચાર નામ લખો.
(૬) ગ્રામીણ સંસ્થાઓ કોને કહેવાય?
- ૩ (અ) વિવિધ ક્ષેત્રે કામ કરતી બિનસરકારી સંસ્થાઓની યાદી કરી કોઈ એક સંસ્થા વિશે વિગતે લખો. ૧૪
- અથવા
- (અ) ગ્રામ વિકાસના કાર્યક્રમો લોકભાગીદારીથી જ થાય છે આ વિધાનને વિગતે સમજાવો.
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણના વિસ્તૃત નામ લખો. ૦૩
- (૧) MNREGA
(૨) AKRSP
(૩) WASMO
(૪) PRA
(૫) NGO
- ૪ (અ) ઇન્ટરનેટની ઉપયોગીતા જણાવી ગ્રામીણ વિકાસમાં ઇન્ટરનેટનો કઈ કઈ રીતે ઉપયોગ થઈ શકે તેની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. ૧૪
- અથવા
- (અ) સુક્ષ્મ આયોજનની જરૂરિયાત જણાવી તેના ક્રમિક પગથિયાં મુદ્દાસર સમજાવો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના ટૂંકમાં જવાબ લખો. ૦૩
- (૧) જળસત્રાવ વિકાસ કાર્યક્રમ એટલે શું? ટૂંકી સમજ આપો.
(૨) ખેડૂત આઈ પોર્ટલના ઉદ્દેશ્યો જણાવો.
(૩) PRAની પદ્ધતિઓમાંથી માત્ર ચાર પદ્ધતિઓના નામ લખો.
(૪) મનરેગા યોજનાની શરૂઆત ક્યારે થઈ હતી અને તેનો મુખ્ય હેતુ શું છે?
(૫) રાજ્ય સરકારની આરોગ્ય વિષયક યોજનાઓના ચાર નામ લખો.

M.R.S. (Sem.-II) Examination

ID : 04

Computer Application in Rural Management

Time : 2-30 Hours]

April 2019

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(૨) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

- ૧ (અ) કોમ્પ્યુટરના વિવિધ ભાગોનો પરિચય આપી કોમ્પ્યુટરની કાર્ય પ્રણાલીની સમજ આપો. ૧૪
અથવા
- ૧ (અ) કોમ્પ્યુટરનો ઇતિહાસ જણાવી તેના પ્રકારની ચર્ચા કરો.
(બ) કોઈ પણ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ આપો. ૦૪
- (૧) પેજ સેટઅપ એટલે શું?
(૨) www અને URL નું પુરું નામ જણાવો.
(૩) હાર્ડવેર એટલે શું?
(૪) મોડેમનો ઉપયોગ જણાવો.
(૫) HTTP નું પુરું નામ જણાવો.
(૬) બ્રીજનું કાર્ય જણાવો.
- ૨ (અ) Email એટલે શું? ઇ-મેઈલ આડીનો રીત જણાવી તેના ઉપયોગો જણાવો. ૧૪
અથવા
- ૨ (અ) નેટવર્ક એટલે શું? તે જણાવી નેટવર્કના પ્રકારો અંગે જાણકારી આપો.
(બ) કોઈ પણ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ આપો. ૦૪
- (૧) RAM અને ROM પુરું નામ જણાવો.
(૨) ઇન્ટરનેટ એટલે શું?
(૩) Cntrl + C, Cntrl + V, શાના કમાન્ડ છે?
(૪) Web Browser એ શું છે?
(૫) Mozilla નું નવું Browser કયું છે?
(૬) F5 ફંક્શન કીનો ઉપયોગ જણાવો.

0204N017-2

- ૩ (અ) પાવર પોઇન્ટ પ્રેઝન્ટેશન એટલે શું? પાવર પોઇન્ટ પ્રેઝન્ટેશનમાં આવતા વિવિધ મેનુઓ વિશે લખો. ૧૪

અથવા

- ૩ (અ) પ્રવર્તમાન સમયમાં ગ્રામ વિકાસમાં ઇલેક્ટ્રોનિક્સની ઉપયોગીતા સમજાવો.
(બ) કોઈ પણ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. ૦૩
(૧) સેલ એટલે શું? એક વર્કશીટમાં કોલમ અને તેની સંખ્યા જણાવો.
(૨) MS Word માં હેડર અને ફૂટરનો ઉપયોગ લખો.
(૩) ISP નું પુરું નામ જણાવો.
(૪) LAN નું પુરું નામ જણાવો.
(૫) સર્વર એટલે શું? તેની ઉપયોગીતા જણાવો.

- ૪ (અ) શિક્ષણ અને એકાઉન્ટમાં કોમ્પ્યુટરની અગત્યતા જણાવો. ૧૪

અથવા

- ૪ (અ) એડીટીંગ અને ફોર્મેટીંગ વિશે સમજાવો.
(બ) કોઈ પણ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. ૦૩
(૧) FTP નું પુરું નામ જણાવો.
(૨) ખોટી જોડણીવાળા શબ્દોને શોધવા માઉસની કઈ કીનો ઉપયોગ થાય છે?
(૩) પાવર પોઇન્ટ એટલે શું?
(૪) Cntrl + Z, Cntrl + P શાના કમાન્ડ છે?
(૫) C.P.U. નું પુરું નામ અને તેની ઉપયોગીતા જણાવો.

M.R.S. (Sem.-II) (RFM) Examination

Elective-2

Rural Social Entrepreneurship

April 2019

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(૨) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

- ૧ (અ) ઉદ્યોગ સાહસિકતાના વિકાસ કાર્યક્રમો વિગતે સમજાવો. ૧૪
અથવા
- ૧ (અ) ઉદ્યોગ સાહસિકોને ઉપલબ્ધ પ્રોત્સાહનો અને સહાય વિષે વિગતવાર જણાવો.
(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો (ગમે તે ચાર) ૦૪
(૧) સિદ્ધ પ્રેરણાની સમજ આપો.
(૨) ઉદ્યોગોનું વિકેન્દ્રિકરણ એટલે શું?
(૩) જાહેર નિગમની વ્યાખ્યા આપો.
(૪) વ્યાપાર યોજના એટલે શું?
(૫) નાણાકીય નિતી એટલે શું?
(૬) લઘુ ઉદ્યોગ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
- ૨ (અ) વ્યાપાર માટે તકની ઓળખ અને તેની પસંદગી તેમજ તેના પ્રાપ્તિ સ્થાનો વિષે વિગતે સમજાવો. ૧૪
અથવા
- ૨ (અ) દેશના આર્થિક વિકાસમાં ઉદ્યોગ સાહસિકનો ફાળો જણાવો.
(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો (ગમે તે ચાર) ૦૪
(૧) કુટીર ઉદ્યોગ એટલે શું?
(૨) જોખમ વ્યવસ્થાપનનો અર્થ આપો.
(૩) સોફ્ટ કુશળતાનો અર્થ જણાવો.
(૪) અભિપ્રેરણાનો અર્થ જણાવો.
(૫) જાહેર સાહસની વ્યાખ્યા આપો.
(૬) સામાજિક સાહસિકતાનો અર્થ જણાવો.

0304N030-2

- ૩ (અ) સામાજિક ઉદ્યોગ સાહસિકતાના આયોજન અને વ્યવસ્થાપન વિષે વિસ્તૃત માહિતી આપો. ૧૪
અથવા
- ૩ (અ) સરકારી કંપનીના સ્વરૂપના લક્ષણો, લાભ અને મર્યાદાઓ જણાવો.
(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો (ગમે તે ત્રણ) ૦૩
(૧) વ્યાપાર તંક એટલે શું?
(૨) ઉદ્યોગ સાહસિકતાનો અર્થ જણાવો.
(૩) સંચાલક મંડળના પ્રકારો જણાવો.
(૪) જાહેર ટ્રસ્ટની સમજ આપો.
(૫) રાષ્ટ્રીય કક્ષાએ સહાય કરતી નાણાંકીય સંસ્થાના નામ જણાવો.
- ૪ (અ) જાહેર સાહસોનું વ્યવસ્થાપન તંત્ર વિષે સમજ આપો. ૧૪
અથવા
- ૪ (અ) પ્રોજેક્ટની પસંદગી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાના માપદંડો વિષે વિસ્તૃત માહિતી આપો.
(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો (ગમે તે ત્રણ) ૦૩
(૧) ઉદ્યોગ સાહસિકતાના માત્ર પ્રકારો જણાવો
(૨) જીલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્રના કાર્યો
(૩) રોજમદાર એટલે શું?
(૪) નેતૃત્વની વ્યાખ્યા આપો.
(૫) સફળ ઉદ્યોગ સાહસ એટલે શું?